

UNITAT 4 · CIÈNCIES SOCIALS

El nostre riu

Tots els pobles que coneixes són a prop de l'aigua. Aquesta unitat segueix un riu, l'Aldara, des de la neu on neix fins al mar on acaba. Descobriràs on neix un riu, com canvia pel camí cap avall i com viuen al seu costat les persones de Fontalba, Molinar i Aldamar.

Aprenderàs

- Com una font esdevé un rierol, i un rierol esdevé un riu.
- Què són el curs alt, el curs mitjà i el curs baix d'un riu.
- Com fan servir les persones l'aigua del riu i com es cuida.

En aquesta unitat

A Un riu de la muntanya al mar

1 On neix un riu	4
De la font al rierol	4
2 De la muntanya al mar	6

B Les persones i el riu

3 Les persones i el riu	8
Cuidem el riu	8

El riu Aldara des del seu naixement fins al mar. El mapa és a les pàgines 6 i 7.

Què en saps, dels rius?

Abans de començar, pensa en els rius que has vist. Escribe les teves idees a les línies. Al final de la unitat torna a llegir-les i mira què ha canviat.

Pensa 1

On creus que comença un riu?

Pensa 2

Per a què fan servir les persones un riu?

Pensa 3

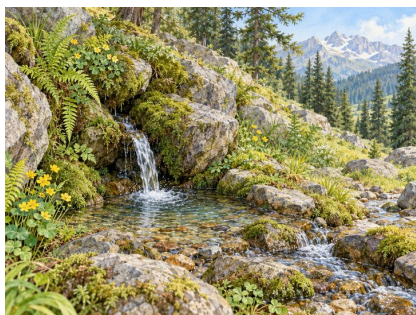
Quins animals i plantes viuen en un riu o al seu costat?

1 On neix un riu

A les muntanyes plou i neva. Una part de l'aigua baixa pels vessants i una altra s'embeu a la terra. Sota terra avança a poc a poc, fins que topa amb una roca que no pot travessar. Llavors surt a l'aire lliure. El lloc on l'aigua brolla de la terra es diu **font**.

De la font al rierol

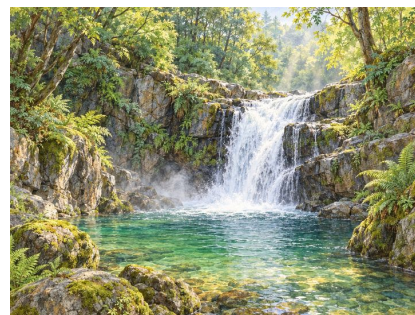
Una font només dona un fil d'aigua. El fil baixa pel pendent, es troba amb altres fils i, tots junts, formen un **rierol**. En un pendent fort, el rierol corre de pressa. Arrossega còdols i els deixa llisos de tant fer-los rodar. Quan s'ajunten diversos rierols, en fan un de més gran. El riu Aldara comença així, entre la neu de la Serra Blanca, a 1.850 metres sobre el nivell del mar.

Una font. L'aigua ha passat mesos sota terra.

Un rierol, costerut i ràpid, amb còdols polits.

Una cascada, on el rierol cau per un esglaó de roca.

Prova-ho

Aguanta una esponja mullada sobre una safata i prem-la suaument. Per on surt l'aigua? Mira com goteja i després corre. Així alimenta una font un rierol.

Ho sabies?

Al seu naixement, l'Aldara és un fil d'aigua que es pot saltar. Després de 94 quilòmetres és tan ample com és de llarg un camp de futbol.

Paraules per aprendre

Font: lloc on l'aigua brolla de la terra.

Rierol: riu petit que baixa de pressa per un pendent.

Afluent: rierol o riu que desemboca en un de més gran.

Riba: la terra que hi ha als costats d'un riu.

Activitats

1. Mira les tres imatges. Quina mostra una font? Com ho saps?
2. Per què un rierol corre més de pressa a la muntanya que a la vall?
3. Quina de les quatre paraules del requadre pots veure a les imatges?

2 De la muntanya al mar

El riu Aldara fa 94 quilòmetres de llarg. Neix a la Serra Blanca, creua una vall i una plana i arriba al mar a Aldamar. Els geògrafs

divideixen un riu en tres parts. Cada part s'anomena **curs** i cada una té un aspecte diferent.

Mira el mapa

Segueix el riu amb el dit des del naixement fins al mar. Quina població és més a prop del mar?

Curs alt

El pendent és fort.
L'aigua és freda, clara i
ràpida, i excava la roca.
Aquí hi ha Fontalba.

Curs mitjà

La vall és més ampla i el
riu va més a poc a poc. Els
pagesos reguen els camps,
i Molinar va créixer al
costat d'un pont i d'un molí.

Curs baix

La terra és gairebé
plana. El riu és ample
i lent, i dibuixa grans
meandres. A Aldamar
desemboca al mar.

3 Les persones i el riu

Les persones sempre s'han instal·lat a prop dels rius. Necessiten aigua per beure, per rentar-se i per conrear aliments. Un riu també dona peixos, un camí per a les barques i la força que fa girar una roda.

Cuidem el riu

Un riu només es manté net si el cuidem. Les escombraries, l'oli i l'aigua bruta el posen malalt, i els peixos i les plantes que hi viuen en pateixen. Tot el que cau per un desguàs o pel carrer acaba en un riu o al mar.

Cuidem el nostre riu

- Llencem les escombraries a la paperera, mai a l'aigua.
- Gastem l'aigua amb cura i tanquem l'aixeta.
- Anem pels camins i no molestem les plantes ni els animals.
- Ajudem a netejar la riba quan ho organitza l'escola.

Et toca a tu

1. Dibuixa un cartell amb tres normes per mantenir net el nostre riu.
2. Pregunta a casa: d'on ve l'aigua de la teva aixeta?

1 · Aigua per als camps

Al curs mitjà, els pagesos obren petites séquies perquè l'aigua del riu corri entre els solcs. Sense ella, els tomàquets i els enciams no creixerien a l'estiu. Una sola séquia pot portar aigua a molts quilòmetres de distància.

2 · Molins

Fa molt de temps, l'aigua en caure feia girar la roda del molí de Molinar. La roda movia les moles que molien el blat per fer farina per a tota la vall. Avui el vell molí és un petit museu.

3 · Esport i joc

Ara el curs baix, tranquil, és un lloc per a les piragües. Els matins d'estiu, els nens i les nenes d'Aldamar aprenen a remar amb un monitor, i tots porten armilla salvavides.

